

און דער שינר פון אברהם. צו אברהם'ס (אב המון גרים) איז גרמז ארץ נלול: צו אברהם'ס איז געגעבן געווארן דער כח צו אדאפטיראגן דעם שכל הנעלם מכל רעיון, ביו צו, חסון גרים: ער האט אפילו א שכל נפלא" (אויך אזא וואס איז מצדק). למעלה מכלי יכול דשכל אנשי" (געקענט מסביר יין איז אן אופן, דגם הפשוט ביותר יכול להבין זאת".

זומט אייז, אז דער חוכן פון אלה רייש (אב) רמ" איז אויך דא איז שם אברהם — סאז דא דער שכל הנעלם מכל רעיון, נאר יי עס איז מאיר ימחלה למטה, כיו און המון גרים".

לעצטן אבער מיינע אז דורך דעם וואס שכל הנעלם מכל רעיון ווערט נמשך צו המון גרים ויערס אין אים א ירידה חז' — אויף דעם זאגט רש"י אז דער ריש, לא וזה ממקומה" זי איז פארבליבן אין איר, מקוב' ומדריג'ה, פונקט ווי איז שם אברהם (שכל הנעלם מכל רעיון)

— ווייל דאס איז דער אויפטו (דמילא — עלי) פון אברהם, אז דורך אים ווערט דער חיבור פון מעלה און מטה, אז שכל הנעלם מכל רעיון ווערט נמשך (חז' שווא אין המון גרים".

און דערפאר איז רש"י מדייק בלשתי' לא חקרא את שמה שרי — חששנו שרי לי ולא לאחרים כי שיה שתהא שרה על כלי: סאז גיט דער פירוש אז בתהלה איז זי געווען שרי — ליי, דאס איז נאר א משמעות השמי' — אבער אויך אזא משמעות דארף נשלל ווערן: וויבאלד דער איבערשטער וויל איר איצט געבן שרה (שרי) און דאס זאל אויסגעדריקט ווערן אין איר נאמען. קען זי דעריבער ניט בלייבן כיי איר נאמען שרי (באשט אז אויך שרי איז מלשון שרה"י, ווייל מנחם (על"פ) שרי ייגא לאחרים — אין די שררה פון שיה וועט דאך זיין באופן פון שרה על כלי.

ח. מיינה של תורה איז פירוש רש"י: דער ביאיר הגיל איז דעם וואס דער רייש, לא וזה ממקומה" (אז דער חוכן פון דעם רייש איז פארבליבן אויך דער נאך) — איז אויך מתאזע מיטן ביאור פנימי אין די צוויי שמות אברהם און אברהם:

דער אלטער רבי איז מכאיר אין תורה אורי, אז אברהם באשטייט פון צוויי ווערטער, אבי רש"י, און דאס מיינט — שכל הנעלם מכל רעיון: אבי איז מרמז איי, חכמה"י, און רבי ווייזט אויף א הויכן, אפגעטראגענע שכל — געלם מכל רעיון.

14. דיר כד תהנה חרס"ם (בבא מצ' קנ"ה) רש"י פ"ט.

15. דיר מי העיר תשיג רש"י.

16. יאה נע חרא פישתני מדה לא ישרא ע"ד.

17. יאה רבליס אלי יסודיה פ"ב ע"ד.

18. יאה בארובה יאה ריש פרשתו (א, כ"ג).

19. מאסרי אהלי עטא שא"י, ירידה, הדיבה — דשא.

20. ירידה ע' הא בוד' עלי מאיר שמשך אור הכחיה.

21. ושה' לי — ויל לקיאה שרתי' — ראה.

22. דעה י"ג.

23. וראה דעה זו.

24. ריש פרשתו, ובאריכה — מאסרי אהלי' —

פרש"י ח"א ריש פרשתו (וכתובנו במ"ט שם).

יעיר.

25. יאה אור יסוד פרשתו ע"ב.

26. תנא פ"ט.

משיחות ש"פ לך לך, י"ג מרחשון ה'תש"נ

(א) אין דעם ציווי, לך לך, אין בעיקר נוגע דער אַרט וואָ אַברם זאָל גיין (הארץ אשר אראך). און דער פסוק איז בעיקר מפרט דעם אַרט פון וואָנעט אברהם זאָל אַוועקגיין, מאַרצך וממור לדתך ומבית אביך, עס וואָלט געווען לכאורה גענוג אַז עס זאָל שטיין, לך לך אל הארץ אשר אראך?

(ב) אפילו אויב מווייל זאָגן דעם מקום פון וואָנעט אַברם דאַרף אַוועקגיין — וואָלט לכאורה געווען גענוג זאָגן אראך, וואָס דאָס איז שוין כולל אויך די יציאה והליכה פון ממולדתך און בית אביך (וועלכע געפינען זיך אין אראך). אויב דער סדר וואָלט געווען פאַרקערט (מבית אביך, ממולדתך ומארצך) — איז דאָס כהתאם צו סדר היציאה בפשטות.

(ג) בשעת מאַז שוין מפרט די דריי ענינים, פאַרוואָס איז טאָקע נישט דער סדר בזה — כהתאם צו דעם סדר היציאה בפשטות: פריער גייט מען אַרויס מבית אביך, דערנאָך ממולדתך, און דערנאָך מאַרצך.

(ד) בה כשעה וואָס מ'האָט אַברם אָנגעזאָגט בפרטיות פון וואָנעט ער זאָל אַוועקגיין (כג"ל) — פאַרוואָס האָט מען אים נישט אָנגעזאָגט קיינע פרטים וואָס צו גיין? (מערינט, אל הארץ אשר אראך,

א, ויאמר ה' אל אברהם לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך! איז דער ערשטער ציווי (של הקב"ה) אין תורה צו דעם ערשטן אידן (אברהם).

דאַרף מען פאַרשטיין: דער ערשטער ציווי צו א אידן האָט לכאורה געדאַרפט זיין — ווי ער זאָל דינען דעם אויבערשטן, און נישט וועגן אָנאָדער זאך (מילל) — נישט זיין סדר הליכה פון איין לאַנד צו א צווייטן).

אמת, אַז בכדי (אָנהייבן) דינען דעם אויבערשטן ווי עס דאַרף צו זיין, דאַרף מען פריער זיך אָפשיידן פון מנהגי העולם כה, מאַרצך ממולדתך ומבית אביך (סור מרע און דערנאָך ועשה טוב), אָבער וויבאַלד אַז יעדער זאך אין תורה איז א תכלית פאַר זיך (און נישט בלויז א הכנה צו א צווייטע זאך), איז מסתבר זאָגן אַז דער ציווי, לך לך מאַרצך גוי' גופא איז (נישט) נאָך א הכנה צו דער עבודה פון אברהם, נאָך א טייל, און נאָכמער — דער יסוד והתחלה — פון עבודת השם.

ב. וועט מען עס פאַרשטיין בהקדים כמה דיוקים אין דעם פסוק:

(1) ריש פרשתנו (לך לך יב, א).

(2) כדוע הראי' לזה מהלכת הדם למזבח — דאָס שהולכת זו (מזבחת) היא רק בשביל העבודה דוריקת דם על המזבח, היי' והלכה זו עצמה יש לה חשיבות נגד של עבודה (ובזה יג, א במשנה רמב"ם הל' פסח"מ פ"ג הי"ד) — ראה צמצינ ע"ת ר"ם מסעי מהד"ת נא, ג ונכ"ס, לקו"ש וז"ו ע' 188.

(3) ראה כלי יקר ריש פרשתנו, מפרשי רש"י שם (ד"ה אראך), ר"ה לך תרסיב, תרסיז, תרסיב, תרסיז.

(4) ראה ד"ה לך הנ"ל.

(5) ראה תחומא ישן (נסתק בת"ש פרשתנו ע"ה): גסיון כחור נסיון — שלא אמי לו לאיה.

דער כללות'דיקער אויפטון פון דער עבודה פון אידן (וואס בשלימות האט זיך עס אויפגעטאן באַ מחן תורה) איז, אז נישט קוקנדיק אויף דעם וואס דער איד געפינט זיך א נשמה בגוף איז א גשמיות'דיקע וועלט, עולם מלשון העולם והסתה, וועלכער איז אונסער ווארפן די חוקי הטבע ומנהגי העולם, ער איז גע- באַרן געווארן מיט געוויסע תכונות הנפש און ווערט באוואקסט פון דער סכיבה ארום אים וכו' — האט א איד בכח צו ארויסגיין און זיך אויסהויבן העכער פון די באגרענעצונגען, דורך דינען דעם איבערשטן (ע"י התורה ומצוות), וועלכער האט באשאפן און איז העכער פון דער וועלט, און דורך דעם — אנטפלעקן גיטלעכקייט אויך איז דער וועלט ארום, און אויך איר — די וועלט — אויסהויבן העכער ווי זי איז מצד הבראה (ווען אלקות איז דאָרט כהעלם), אע"פ וואס אויך מצד איז עולם על מילוא נברא"י דורך דעם איבערשטן וועלכער איז תכלית הטוב ומטבע הטוב להטיב"י, ובמילא איז די בריאה מצד טוב.

ובלשון המדרש"י, אז באַ מחן תורה האט זיך אויפגעטאן דער חיבור פון עליונים ותחתונים (ביטול הגזירה און עליונים לא ירדו למטה ותחתונים לא יעלו למעלה) — דער כח אז אידן, ווי זיי געפינען זיך למטה (בתחתונים), זאלן קענען עולה זיין למעלה, און מגלה זיין אלקות (עליונים) אין די מציאות פון

אראך לשון עתיד), בכדי ער זאל קענען האבן אן אהנוג אין תכונת המקום וכו', בכדי ער זאל זיך קענען צוגרייטן און מיטנעמען די פאסיקע ענינים אויף לעבן אין דעם נייעם ארץ (ווי דער סדר איז בטבע העולם).

ה) פארוואס איז דער דיבור ה' לאברם נישט געקומען לאחר ההקדמה פון דעם אז דער איבערשטער האט זיך צו אים באוויזן — ווי דאָס איז ביי מ"כ דיבורי ה' אין תורה? ערשט לאחר זה איז גע- ווען — וירא ה' אל אברם ויאמר לו ער.

ג. ויש לומר דעם ביאור בכל זה:

ס'איז ידוע אז מיט ויאמר ה' אל אברם לך לך גוי' האט זיך אנגעוויזן די עבודת ההכנה (פון אברהם אבינו) צו מחן תורה, ווען אידן זיינען געווארן א פולשטענדיקער פאלק פון דעם אוי- בערשטן — וכו' בחרת מכל עס ולשורי.

דערפון איז פארשטאנדיק אז אין דעם ציווי, לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר אראך' (דער ערש- טער ציווי צו דעם ערשטן אידן, כנ"ל) גיט זיך ארויס דער יסוד ותוכן העבודה פון דעם אידישן פאלק, פון יעדער איד און פון אלע אידן.

דער ביאור אין דעם:

מקום ללך, וראה גם אהיה הקי' ויש מרשטנו, וישם יב. ה.

(6) בשיטת אהיה עה"פ.

(7) מרשטנו יב. ו.

(8) וראה תרא פירשתי יא. כ. תו"ח שם פג. סעיף ואלך. אהיה שם תחזק, כ ואלך. לקיים חסד ע' (א ואלך. כ הערשט-תבין ערך אברהם סיד. ושינ. (9) ברכת קיש. וראה ש"ס וזהו איה ב"ס סיד.

(10) ב"ר פ"ב, ו. פ"ד, ה.

(11) עמה"מ ש' ששועי המלך רפ"א. שעה"ה"א פ"ד. ד"ה אהיה אהיה אהיה אהיה ע' ד. וראה לקי"ש חכ"ד ע' 33. ושינ.

(12) שמו"ר פ"ב, ג. תנא"מ וראה טו.

נאר מצד דער השפעה פון דעם ארזם¹⁵: „ארצך“ — זיין טבע (מתול-דתו), זיינע נאטירלעכע רצונות (ארץ לשון רצון): „מולדתך“ — זיינע מדות (וועלכע ווערן „נולד“ ע"י ההתבוננות תחלה¹⁶, און נישט ווי די מדות מתול-דתו): „בית אביך“ — מוידן¹⁷ (אב, חכמה¹⁸).

דער ציווי פון „לך לך“ באדייט, אז ער דארף אוועקגיין און ארויסגיין פון די אלע דריי ענינים: גיי אוועק (און ארויס) פון דיין טבע (ארצך): זיינע מדות, און די השפעה פון (דעם ארזם) (מולדתך): און זיינע מוחין און שלימות האדם (בית אביך).

און די כוונה וחכמה פון דער הליכה איז — צו גיין „אל הארץ אשר ארצך“, זיך אינגאנצן איבערגעבן צו דעם רצון (ארץ) וואס דער אויבערשטער ווייזט אן (אשר ארצך, אזוי אז ער האט קיין אהנונג נישט אין דעם ארזם וואוהין ער גייט, מער נישט — אשר ארצך) — דער ענין פון מסירת נפש (מסירת הרצון), שלמעלה מכל טעם ודעת, אז ער גייט אוועק אין גיט אפ זיין גאנצן רצון, טבע, מדות און מוחין, און אלע פרטים וואס מאכן אויף זיין מציאות — צו דעם אויבערשטן, אזוי אז דער רצון פון דעם אויבערשטן (ארץ אשר ארצך) ווערט

תחתונים, ביז בעולם הזה התחתון שאין תחתון למטה ממנו.

וואס די התחלה דערפון האט זיך אויפגעטאן דורך „לך לך מארצך ומי מולדתך ומבית אביך אל הארץ אשר ארצך“:

„ארצך“, „מולדתך“ און „בית אביך“ זיינען די דריי כללות'דיקע ענינים וועלכע מאכן אויף און באווייזן די פערזענלעכקייט און אויספירונג פון א מענטש: די נאטירלעכע הנהגה פון א מענטשן לויט די טבעיות (וארציות), די תבונות, מיט וועלכע ער איז געבאָרן געוואָרן — „ארצך“.

די געוואוינהייטן און אופני ההנהגה ינימוסי האדם וועלכע ווערן אויפגעטאן און באווייזט דורך דער השפעה פון דעם ארזם (די מדינה, די שטאַט) וואו ער איז געבאָרן געוואָרן — „מולדתך“.

די הדרכה והשפעה וואס ער באקומט פון שטוב — „בית אביך“ (וועלכע איז שטארקער ווי די השפעה פון מקומו, „מולדתך“¹⁹, ובאופן „בית אביך“ כולל אויך שלימות האדם — וועלכע קומט דורך דער הדרכה פון „בית אביך“ און ווערט נתגלה ווען דער מענטש וואקסט אויס און אנטוויקלט זיינע כחות, און ווערט א זעלבסטשטענדיקער מענטש, וועלכער קען אויך ארויסגיין (דורך נוצן זיין שכל) פון די הגבלות פון זיין געבאָרענעם און צוגעקומענעם (חינוך) טבע.

ובפרטיות יותר זיינען פאראן די דריי ענינים אין יעדער מענטש גוטא (נישט

15) ובלשון התקרה יתחידות: מוטבע טורגש ומושכל. ובלשון הקבלה: עיבור יניקה יסודין (ראה עי"ח שער זה, תרא יתרו סח, ג, ד"ה ביום השמיני חשיג נ"ע 55 ואילך), ובכ"מ.

16) ראה תניא פ"ב.

17) ראה סו"ה לך תשיה, לעי"ש ח"ב ע' 59 ע' 305.

18) ראה תניא פ"ב.

19) ראה לקרי' לג' פרשיות עז, א"כ וראה גם אוה"ח פרשתנו תרפ"ד, ב, תרפ"ז, ב, שו"ת א"י אל אברהם לך לך גר הוא כענין ביטול הגזירה דס"ח, ראה כלי יקר ד"ש פרשתנו.

ווען את בוראו (צו שלש שנים²³), און נאך א העכערע הכרה בזה²⁴ — לבן אר-כעים²⁵, בן מיחי וכן נ"י²⁶, האט געדינט דעם אויבערשטן (מקיים געווען אלע מצוות עד שלא ניתנו, וכמ"ש²⁷ עקב אשר שמע אברהם בקולי, כמנין עקב שנים²⁸), האט געטאן חסד מיט אנדערע און מפרסם געווען אלקות וכו', ביז אז ער האט דערגרייכט צו רער שלימות פון כו"ט המש שנים ושבעים שנה בצאתו מחרויו²⁹, וואס דאס איז מרמז, גייט אויף שלימות פון עבודת המדות (שבע³⁰ פעמים עשר (שלימות המשכת המוחין)³¹ — שבעים, כחי חיצוניות (המדות), וזה חסדים המגדילים המוחין במדות בבחי' הפנימיות³²) — סוף דעסטוועגן, בכדי ער זאל פאראייניקט ווערן מיט דעם אויבערשטן, האט גע-דארפט זיין, לך לך מארצך וממילדתך ומבית אביך (ארויסגיין פון זיין פריער-דיקע מציאות, זיין טבע מדות ומוחין, אויך די מציאות דקדושה פון אכרם), און

רצונו, ארצוי (כל הארץ אשר אתה רואה לך אתננה ולורעך עד עולם³³), ווייל ער ווערט פאראייניקט מיט „ארץ" (רצון ה') וועלכע מאַווייזט אים („אשר ארצך"), כידוע אז דורך ראי ווערט דער רואה נתאחד מיט דעם דבר הנראה, כתכלית והתאמתות וה-קליטה³⁴, ביז — תכלית ההתאחדות.

וואָרום אפילו ווען זיינע כחות (זיין טבע, מדות און מוחין) זיינען אריינגעטאן אין קדושה און אלקות — איז דאס נאך פארבונדן מיט זיין מציאות (טבע מדות ימוחין) — וועלכע האָבן א ציור מסויים, טאקע מוז זיין מציאות מצד קדושה אָבער נאך אלץ זיין מציאות: דער וועג צו זיך פאראייניקן מיט דעם אויבערשטן (ארץ אשר ארצך), איז דורך דעם וואָס ער גייט אַוועק (לך לך) פון זיין מציאות, אויך זיין מציאות דקדושה, און גייט אל הארץ אשר ארצך.

ווי דאָס איז געווען ביי אברהם — אז אַע"פ וואָס אויך ווען ער איז געווען אין ארצך, ממילדתך און בית אביך (פאר דעם, לך לך) האָט ער מכיר גע-

(23) גדרים לב, סעי'א, ביר פ"ל, ת' ושי"נ.

(24) ראה לקו"ש ח"כ ע' 14 ואילך.

(25) רמב"ם ריש הל' ע"ו.

(26) ביר שם ושי"נ.

(27) דיעה האי כנסתר פ' בא.

(28) תולדות כו', ב ובפרש"י.

(29) נדרים שם ובפרש"י, ועוד.

(30) פרשתנו יב, ד.

(31) או שבעים שנה (בעת כריית ביז הכתרים).

ביציאה הראשונה של אברהם מחרו — תורה

וגמרי ע"ז ט, א, דעת זקנים מבעה"ח פרשתנו יב, ד.

ראה פרש"י בא יב, כ.

(32) תורה פרשתנו יא, ד, תורה שם ג, ב ואילך.

אחות שם תהרפ, ב.

(33) לבן יצא אז מחרו, היציאה מבחי' פנימי

הגרוו בן מוחין ומדות (מקומות שבהערה הפורמית).

(34) ואולי יש לומר גם באופן אחר, שההמש

שנים הם כנגד הסף הכלל של המדות (חסד עד הדד).

(19) ראה ד"ה לך תשיה (ס"ע 89, ע' 95): לך מארצך גר אל הארץ אשר ארצך, ס"י ט"ס יצא מן הגשמיים שלך, ג"י ארץ מן דיינע בשמיות, אל הארץ אשר ארצך וזה אל אתה הגשמיים אשר ארצך, און ג"י ארץ אין זי נשמיות וואָס אָד וועל דיר באַווייזט, הרי שהעיקר הוא רק חילוף מציאות הגשמיים ולא מהות הגשמיים כד'.
(20) פרשתנו יג, טו.

(21) ולכן, אין צד נעשה דין כר ביז דחוייהו כ"י לא מצו חזו ל"י זכחאי (ר"ה כ"ה, א, וראה לקו"ש ח"י ע' 121 ובהערות שם).

(22) ראה גם לקו"ש ח"א ע' 18, דגרי ע' 91, ח"כ ע' 99, ח"ה ע' 52.

דערמיט איז אויך פארשטאנדיק פאר-
וואס דוקא נאכדרי וואס אברם האט
מקיים געווען. לך לך מארצך גוי אל
הארץ אשר אראך איז געווען. וירא ה'
אל אברם גוי ויבן שם מזבח לה' הנראה
אליהו - ווייל דורך. לך לך גוי אל
הארץ אשר אראך, איז אברם פאראייניג-
ציקט געווארן מיט דעם רצון ה', באופן
פון „אראך“ (ראי), תכלית ההתאחדות
בגיל (משא"כ ביו דעמולט איז ער נאך
געווען אין „ארצך גוי“), איז ער דורך
דעם געווארן א כלי אויף „וירא ה'
אליו, ביו באופן של ראי' (ביו איך אויף
„וירא אליו ה'“ (א ראי נעליח יותר)
לאחרי קיום מצות מילה, כדלקמן סריס
ח.

ה. עפ"י איז אויך מוכן המשך הכתר-
בים: נוסף לזה וואס ביי אברם אליין איז
געווען „לך לך“ (מסירת נפש), האט ער
מיט זיך אויך מיטגענומען (און אויפ-
געטאן „לך לך“ ב) בני ביתו ומשפחתו
וחלקו בעולם - „וילדי אברם גוי ויקח
אברם את שרי אשתו ואת לוט בן אחיו
את כל רכושם אשר רכשו ואת הנפש
אשר עשו בחרו ויצאו ללכת ארצה“:

די שלימות פון דער עבודה פון „לך
לך מארצך גוי“ (מסירת נפש) ביי אברם
איז כשעת ער טוט אזוי אויף אויך בכל
פרטי המציאות שלו (ארצך, מולדתך
ובית אבירך, ביו בכל הענינים השייכים
אליו (בני ביתו ורכושו וכו'), און צוליב
כידע טעמים הנל איז: (א) דעמולט איז
דאס אן אמת'ער „לך לך“ (הליכה
אמיתית - כיו שלא בערך) פון זיין
פריערדיקן מעמד ומצב, ווייל ער נעמט
מיט זיך מיט (בהליכה זו) כל הענינים

גיו „אל הארץ אשר אראך“ - מסירת
נפשו ורצונו לרצון ה'.

ד. רעפ"י איז מוכן פאריוואס עס
שטייען פרטים בנוגע צו מקום היציאה
(מארצך וממולדתך ומבית אבירך) און
דוקא איז דעם סדר, משא"כ בנוגע צו
מקום ההליכה שטייען נישט קיינע פרטים
(בכדי ער זאל זיך דערצו קענען צו-
גרייטן), מלבד „הארץ אשר אראך“
(בעתיד) - ווייל אין דער עבודה פון
„לך לך“ פאדערן זיך צוויי ענינים
הפכיים:

(א) ער זאל אוועקגיין און ארויסגיין
פון זיין פריערדיקע מציאות, וואס דער
רויף דארף ער וויסן וועגן די פרטים
וואס מאכן אויף זיין מציאות (ארצך,
מולדתך ובית אבירך), בכדי ער זאל דער-
פון אוועקגיין. און איז א סדר מן הקל
אל הכבד, לא זו אף זו: די הליכה דארף
זיין נישט נאר פון „ארצך“ (סכע האדם
מתולדתו), נאר אויך פון „מולדתו“
(מדות ע"פ השכל), און נאכמער - אויך
פון „בית אבירך“ (מוחיו, ושלימות
האדם):

(ב) זיך אינגאנצן איבערגעבן צו דעם
(רצון פון דעם) אויבערשטן (מסירת
נפש), אזוי אז ער הערט און פילט ל-
גמרי נישט זיין אייגענעם רצון און זיינע
אייגענע נסיונות, כולל אויך נישט זיינע
חשבונות און הכנות (לויט שכלו וטבעו)
ווי צוגיין צו א גייעם ארט (דורך וויסן
תכונות וטבע המקום), נאר די ידיעה אז
„אל הארץ אשר אראך“ - מסירת נפש,
נישט פארכונדן מיט קיינע חשבונות.

ביו אז דער ענין ה' (מסירת נפש)
נעמט דורך זיין גאנצע מציאות (ארצך,
מולדתך ובית אבירך), אזוי אז „הארץ
אשר אראך, ווערט „ארצך“ בגיל.

והצלת לוט — דלכאורה: וואס פאר א שייכות האט עס מיט, לך לך מארצך גר, ואדרבה: לך לך איז פארבונדן מיט דער עבודה ומסירת נפש פון אב"ר, צו פאראייניקט ווערן מיט דעם אייבערשטן, משא"ב מעשה לוט בא' ווייזט גאר, אז לוט איז געגאנגען לצד ההפכי, וישא לוט את עינו וירא את כל ככר הירדן כי כולה משקה ג', ויסע לוט מקדם, הסיף עצמו מקדמונו של עולם, אמר אי אפשר לא באברם ולא באל-קירי, ויאהל עד סדום, ואנשי סדום רעים וחטאים לה' מאד, ואעפ"כ לא נמנע לוט מלשכון עמהם!?

איז דער ביאור אין דעם:

די שלימות פון עבודה אברם, לך לך מארצך ג' אל הארץ אשר אראך איז (בניל) — בשעת ער טוט אזוי אויך בני ביתו ובחלקו בעולם, ביז בכל העולם, כילל דער חלק בעולם וואס אין תחתון למטה ממנו, וואס דאס באווייזט אז דער ענין פון, לך לך דערגרייכט אויך אין גורי מציאות העולם ווי זי איז מצד בריאתה.

וואס דאס האט זיך אויסגעדרוקט בגלוי אין דעם, אז אע"פ וואס לוט איז געווען א רשע (כנראה אין זיין איבער-קלייבן זיך לסדום), און האט זיך פא-נאנדערגעשיידט פון אברם — האט אברם אפילו אין אים אויפגעטאן, לך לך!.

שלו, אזוי אן עס בלייבט ניט איבער קיין פרט פון זיין מציאות וואו ס'איז גיטא דער, לך לך: (ב) דורך דעם טוט עס אויף אז, הארץ אשר אראך ווערט פאראייניקט מיט מציאותו ומציאות פון חלקו בעולם.

ביז אן די שלימות בזה איז דורך דעם וואס אברם האט אזוי אויך אויפגעטאן בכל העולם, מפרסם געווען אלקות אין וועלט, ביז אז ס'איז געווארן נוסף על אלקי השמים (ווי דאס איז געווען, כשלקחני מבית אבי כי שלא היו באי עולם מכירים בו ושמו לא הי' רגיל כארץ), אויך, (אלקי השמים ו)אלקי הארץ, ביז אין אן אופן פון ויקרא שם כשם הוי' אל עוכס"י, אין ויקרא אלא ויקרא, מלמד שהקריא אברהם אבינו לשמו של הקב"ה בפה כל עובר ושבי, און הקריא ניט גאר, אל העולם, גאר אל עולם (אז וועלט איז איין ואך מיט אלקות כביכול).

ו. עי"פ הגיל וועט מען אויך פאר-שטיין די שייכות פון, לך לך מארצך ג' מיט המשך הפרשה וואו עס רעדט זיך וועגן מעשה לוט, דער ריב ביז וועי מקנה אברם ורועי מקנה לוט, און אברם האט געזאגט צו לוט, הפרד נא מעלי גר, ויסע לוט מקדם ג' ויאהל עד סדום גר, און די מלחמת המלכים

(36) חיי שרה כד, ו ובשרשי.

(37) וירא כא, לג.

(38) מטה י, סע"א ואילך.

(39) ראה לקוה תבוא סב, ו, מג, ג, המשך

תעריב ח"א סקל"ג ועד.

(40) יג, ה ואילך.

(41) שם, ט.

(42) שם, יב.

(43) שם, י ובשרשי.

(44) שם, יב"י ובשרשי.

(45) ראה פרשי שם, יד.

(46) עמ"ז יוסתק ב"ש (פרשתנו יב, ה) ויקח

אברם את גר לוט בן אחיז (אח שכבר נאמר בסטוק

לפניו, וילך אצלו לוט).

(נאָר) מצד זיינע גדרים אַלס נברא, נאָר באופן פון מסירת נפש, נאָר ווי דער אויבערשטער ווייזט אים אָן (אל הארץ אשר אראך).

און מעשה אבות סימן לבנים, ביו נאכמער: בכה פין דער חזקה פון אבי רהם אין ארץ ישראל — ווערט „הארץ אשר אראך“ א ירושה פון אברהם אבינו צו יעדער איד (לזדען אתן את הארץ הזאת), כיון אז דאָס ווערט זיין ארץ בפשטות (גיט נאָר „אראך לשון עתיד), כידוע: אָן יעדער איד (עד סוף כל הדור) האָט א חלק אין ארץ ישראל.

ובעבודת האדם: „לך לך“ פון אברהם ווערט די התחלת ההכנה צו מתן תורה (בגיל), ווען אידן זיינען געוואָרן דעם עם הנבחר — א פאָלק מיט דעם כח פון מסירת נפש (וועלכע יעדער איד באַקומט פון אברהם אבינו, כידוע: אָן ער האָט אויפגעעפנט (פתח) דעם צינור פון מסירת נפש) — אָן געפֿינענדיק זיך אין גדרי העולם, זאָלן זיי אַרויסגיין פון זיך.

און אַעפֿ וואָס אברהם האָט אים גע־זאָגט: „הפרד נא מעלי, אם השמאל ואימנה ואם הימין ואשמאילה“ (ד.ה. מן הקצה אל הקצה) — איז אין דעם אויך מודגש אָן זיי האָבן צווישן זיך א שייכות (כפשטות הענין אָן זיי געפֿינען זיך ביידע בימין ושמאל פון איין שטח ארץ), כפרש״י: „בכל אשר תשב לא אתרחק ממך ואעמוד לך למגן ולעזר, וסוף דבר הוצרך לו שנאמר“ וישמע אברהם כי נשבה אחיו וגו', וואָס דאָס האָט גע־בראַכט אָן אברהם זאָל גיין כמלחמה זיך מוסר נפש זיין צו מציל זיין לוטיון.

ביו אז דער „לך לך גו' אל הארץ אשר אראך“ (ענין המסירת נפש) האָט אויפֿ־געטאן אין לוט, אָן ער האָט זיך מוסר נפש געווען צו מכנים זיין ארחים כעיר סדום, אַעפֿ וואָס דאָס איז געווען פֿאַר־בונדן מיט סכנת נפשות (ווי דער־ציילט ווייטער באַרוכה״י).

ג. עיפֿ הגיל איז מובן ווי דער אָנ־זאָג צו אברהם „לך לך מארצך גו' אל הארץ אשר אראך“ באַצייכנט די התחלה פון א נייעם סדר אין עבודת האדם בעולם: — אָן ער טוט די עבודה גיט

אברהם, וזהו הודוּש של עם ישראל לנבי שאר האומות עי״ש בארוכה.

(51) ראה תנא״א פרשתנו ט, ומבין פרשתנו יב, (ראה לקו״ש חטי״ו ע' 76, וש״ו).

(52) ראה שרת מהר״ם ב״ר ברוך (דפוס פראג) סתקלין ט השטרות לר״י בדעלונ׳ ע' 43, אוצר הנאונים לדייטשן ס״ו קמו ואילך.

(53) די אמת (כ״ה ברוב המקומות שבהערה הקודמת) או אמה אחת (דרישה ח״מ בס״ו סביון), ולהעיר מהרמז ש״אמה״ הוא י״ה, אלקינו מלך העולם, היינו ש״ע עשרת ישראל מגלה ב״אמה״ שלו — אלקות (אלקינו מלך העולם), ובאופן של (אמה) ארץ — בחי יחידה, היא גיבוצ אחד שמתאחד עס בחי יחיד שלמעלה (ראה ע״ה שער דרושי אבי״ע ס״א לקו״ת ראה בה, א).

(54) ד״ה כי באשר תל״ע״ה, וראה פרי הארץ ס״ו וירא לקו״ש חטי״ו ע' 46 ואילך.

(47) שם יד, יד.

(48) ועי״ו מחורשת התמי״ גדולה: למה מפר לוט את נפשו להכניס ארחים, שאיט בגדר יורג ואל יעבור, רחוק מזה: איד הי סותר זה לדעת הרמב״ם (חל״ יסודות רפ״ה), שבספוט ד״עבור ואל יורג, א.מ. מת ולא עבר על זה היז מתחייב בנפשו, וזהו אפילו לאחר מ״ה, ופאכויב לפני מ״ה: (מבין ע״ה הביאר במנים, שאברהם נעל הענין ד, לך לך (מפני) גם כלום).

(49) וירא יט, א ואילך.

(50) ראה לקו״ש חטי״ו ע' 48 ואילך, שזה הפעם שמעלת אברהם בחוריה מתחילה לא בסיפור מעלית שלו ע״י עבודתו בכה עצמה, אלא עס „יאתר ה״ אל אברהם לך לך גו״, ע״י ציווי ה״ וקיום הציווי ע״י

„בריתי בכשרותם לברית עולם“⁵⁹, כידוע⁶⁰ אז מצות מילה איז געווען די איינציקע מצוה פאר מ"ת וואס קדושה האט דורכגענומען גשמיות העולם און געווארן א חפצא של מצוה⁶¹ (וואס דערפאר איז דאס א הכנה צו מתן תורה). און דורך דעם איז אברהם געווארן „תמים“⁶² ככל הענינים שלו⁶³.

און נאכמער: בקיים מצות מילה של אברהם איז געווען דער חידוש — וואס דאס איז געווען אין אן אופן פון „וכרת עמו הברית“⁶⁴, ווייל אברהם „ה' מתיירא שה' זקן, מה עשה הקב"ה, שלה ידו ואחז עמו שנאמר וכתת עמו הברית, לו לא נאמר אלא עמו“⁶⁵.

בכלל איז דער סדר אז כשעת א איד טוט א מצוה (און זיין עבודה בכלל) איז „הקב"ה עוזרו“⁶⁶. משא"כ במצוה זו איז געווען „וכרת עמו הברית“ — אלס צוויי גלייכע שותפים אין קיום המצוה.

יש לומר אז דאס איז נאכמער פון דעם וואס א איד (ע"י עבודתו) ווערט א

פון זייער אייגענע מציאות (ארצו, מולדתו וכו' אביד), אפילו ווען די מצוה אות איז קדושה — סיי אין „ארצו“ (טבע ווי ער איז געבארן געווארן) איז א איד א „חלק אלוהה ממעל ממש“, און סיי אין „מולדתו“ — מדות דקדושה, און סיי „בית אביד“ — מוחין דקדושה — איז דאס אבער אלץ זיין מציאות, האט ער דעם כח צו ארויסגיין דערפון, און זיך אינגאנצן איבערגעבן און פאר איינציקט ווערן מיט דעם אויבערשטן („הארץ אשר אראר“, אזוי אז דאס ווערט „ארצו“⁶⁷, און אזוי אויך אויפסאן אין עולם — ביז דעם חיבור פון עליונים ותחתונים, און מאכן די וועלט פאר א דירה לו יתברך בתחתונים⁶⁸).

ה. ע"פ המבואר לעיל, קען מען אויך מוכיח זיין ביאור אין דעם וואס בהמשך להציווי „לך לך“ (בתחלת הפרשה) איז אברהם נצטווה געווארן על מצות מילה (בסוף הפרשה⁶⁹), וכמבואר בכ"מ⁷⁰ אז „לך לך גר“ איז התחלת הציווי על ענין המילה.

לאחרי העבודה פון „לך לך מארצו גר אל הארץ אשר אראר“, האט ביי אברהם געקענט זיך די מצוה פון מילה (וועלכע איז די שלימות פון דער עבודה פון „לך לך גר“), וואס ענינה איז — די ברית והתאחדות פון אברהם (וכל זרעו אחרי) מיט דעם אויבערשטן — „בריתי ביני ובינך“⁷¹, ביז אז דאס האט דורכגענומען די גשמיות פון אברהם —

59 שם יג.

60 ראה לקו"ש ח"ה ע' 79 ואילך, ע' 98 ואילך.

ועוד.

61 וע"י מיבן שנהשבעת אליעזר ע"י אברהם אמר לו (ח"י שרה כד, ב). „שים נצ ידך תחת ירכי, אף שלכאורה אינו ע"ד הצניעות (ועד שאמרו על רבינו הקדוש שלא הישים ידו תחת אבנטו — שבת ק"ח, ב). כי מצות מילה היתה המצוה היחידה (לפני מיתן) שקדושתה היתה בחפצא הנשמי, להשביע בנקיטת חפץ (ראה פרש"י ח"י שרה שם, שביעות לח, ב).

62 פרשתנו י, א וכפרש"י נדרים לב, א.

63 ראה לקו"ש ח"ה ע' 88, סי' השיחות תשס"ח.

ח"א ע' 46.

64 תמ"ו ט, ח.

65 פרש"י ישן סוף פרשתנו, מכ"ד פמ"ט, ב.

י"ש גמלי רמז חתמצא.

66 סוכה נב, ב. קידושין ל, ב. וראה תג"א פ"ג.

55 ראה תנחומא נשא טו, תניא פליה ועוד.

56 יובסרט שנע"ץ סופו בתחלתו ותחלתו בסופו.

(ספר יצירה ס"א מ"ז).

57 תורה פרשתנו פ, ג ואילך, אה"ת שם.

תתעב, ב ואילך, וראה תרא שם יא, ד.

58 פרשתנו יג, י.

דורך דעם איז אברהם געווארן. תמים⁷⁰ (משא"כ לפני זה. כל זמן שהערלה בד אחה בעל מום לפני⁷¹, גיט קוקנדיק אויף אלע צילויים של אברהם) — איז ווי קומט עס אז אברהם זאל דערפון האבן צעו⁷², ביז אז ער איז דערפון גע- ווארן א. ואלה⁷³ (און דערפאר איז דער אויבערשטער אים געקומען מבקר חולה ויין⁷⁴, ביז אז דאס ווערט דער מקור אויף כללות מצות ביקור חולים⁷⁵). לכאורה אדרבה: וויבאלד אז דאס איז געווען די ערשטע מצוה און אברהם איז דורך דעם געווארן „תמים“ — וואלט זיך געלייגט צו זאגן, אז אברהם האט דערנאך נאך געהאט שמחה ועונג (און בכלל נים געפילט קיין צער⁷⁶, וראמ"כ נים אן ענין פון חולה⁷⁷ — היפך בתכלית פון „תמים“!)

„שותף להקביה במעשה בראשית“⁷⁸: נישט קוקנדיק אויף דער מעלה פון „מעשה בראשית“ (די שבעת ימי הבנין, איז וועלכע עס שטעלט זיך אויס כללות סדר השתלשלות), איז דאס באשאפן גע- ווארן דורך דעם אויבערשטן מיט אירע גדרים והגבלות, חוקי הטבע וכו' (ע"ד ארצך, מולדתך ובית אביך); משא"כ דורך דער עבודה פון „לך מארצך גר אל הארץ אשר אראך“ — ווערט די הליכה למעלה מסבך ומציאות העולם, ביז די שלימות בזה כמצות מילה — אז אברהם ווערט א שותף מיט דעם אויבערשטן איז א מצוה — רצונו של הקביה (וכרות עמו הברית), ע"ד הנ"ל אז דורך מסירת נפש ווערט מען איין זאך (א שותף כביכול) מיט „הארץ אשר אראך“ (רצונו של הקביה).

ביז איז אן אופן אז דאס (רצונו של הקביה) נעמט דורך „ארצך, דער בשר גשמי פון אברהם“ (בריתי בבשרכם), און נאכמער: א ברית איז פארבונדן מיט צער הגוף (צער דיוקא)⁷⁹. ביז אז דאס איז א חלק פון דער מצוה⁸⁰.

ולכאורה צלה"כ: פארוואס איז איינ- געשטעלט געווארן אז א מצוה של הקביה זאל זיין פארבונדן דוקא מיט צער. די שאלה איז נאך מער בנוגע לאברהם: וויבאלד אז דאס איז געווען די ערשטע מצוה וואס דער אויבערשטער האט (אים) אנגעזאגט, אזא מצוה וואס נעמט דורך דעם בשר הגשמי, ביז אז

70) פירש"י פרשתנו שם.
71) בדאיתא כמירש (ב"ר פמ"ה, ט), שאברהם הרגיש (וצטער) (אלא ממשד שם: כדי שיכפול לו הקביה שכרו), וראה לקו"ש ח"ה ע' 80 הערה 40.
ח"י ע' 48 הערה 37.
72) ב"מ פ"ה, ב. פירש"י ר"ס וירא.
73) סוטה י"ד, א.
74) ובמכ"ש מהדיון של תענית הלום, שהתענית הזה תענוג הוא לו (שרץ אדה"ו א"ה סרפית ס"ג). וראה המשך תרס"ז ע' צ. וכן הוא אמילו בנוגע לירלונג, צאמ"כ בנוגע למצוה ומצוה גדולה (מצות מילה), ואצל אברהם אבינו.
75) בגימטריא מיט. כנגד המ"ס שערי בינה, לפי שחסר ממנו שער הנ"ן (טעמי המצוות להאריך פ' וירא, וראה לקו"ש ברכה צ"ב, ב. ד"ה חמשים שערי תרנין), כמאחזיל (ר"ה כ"ה, ב. ושי"ג) חמשים שערי בינה נברא בעולם וכולן ניתנו למשה חסר אחת, כמ"ס (תהלים ת, ו) וחזקיהו מצט מאלקים.

*) ולהטיר שאברהם ה" בעה"ב על האברים והחושנים שלו (נדרים כ"ה, א).

67) ראה שבת י, א. ש"ס, ב.
68) כתובות ת, א. ועד ש"א (אבודרהם ברכות שער ג. הגה"ה הל' סילה פ"ג היג בשם י"מ, וראה תוס' סוכה מו, א ד"ה העשרה) שמתעם זה איז מברכת שהחיינו במצות מילה.
69) ראה לקו"ש ח"י ע' 48.

איד — וואס זיין ברית פארבינדט מען מיט. בריתו של אברהם אבינו, אז דורך דעם ווערט א התאחדות מיט דעם אויבערשטן, ביז אז דאס ברענגט, וירא אליו ה' (און) אפיג דאזיגה לא חזו מוליהו חזי'.

ט. ע"פ הנ"ל יש לבאר דעם המשך פון די דריי פרשיות — נח, לך און וירא:

תוכן פ' נח איז וועגן דעם מבול וואס איז געקומען, לטהר את הארץ, די התחלה פון כירור וזיכור העולם, און דורך דעם איז דערנאך געווארן אז נח ראה עולם חדש, וייל דורך דעם מבול איז געווארן א חידוש בעולם, אז

אין דער ביאור אין דעם: דורך מצות מילה ווערט, בריתי בבשרכם, אין דעם בשר הגשמי שבגוף, אין דעם-בער דארף דאס זיין אין דעם בשר הגשמי ווי ער איז בטבעו הוא, וואס מצד טבע הבשר — איז דער אדם מרגיש א צער דורך מילה; און אין דעם בשר, איז וועלכן דער אדם איז מרגיש צער (דורך קיום מצות מילה), טוט מען אויף אז ער זאל נתאחד ווערן בברית עולם מיט דעם אויבערשטן.

וועד'ן איז פארשטאנדיק בנוגע צו אבר'הם: אברהם מציע — מצד דער מצוה אליין — וואלט קיין צער אין דעם ניט געוואלט; וויבאלד אבער אז דער ברית דארף אויסטאן אין, בשרכם (בטבעו הוא), אין דעם זאל נרגש ווערן די יציאה והליכה, מארצן וממולדת ומכית אביך (טבע האדם), דעריבער האט ער אין דעם געוואלט צער און איז געווארן א חולה (והפרט ב' אברהם, שה' מתיירא שהי זקן, צוליב דעם וואס ער האט גע-פילט טבע הגוף שלו); און צוזאמען דערמיט איז אין דעם בשר עצמו גע-ווארן, בריתי, א התאחדות מיט דעם אויבערשטן.

וכשם ווי דורך, לך לך גוי' איז דערנאך געווארן, וירא ה' אל אבר'הם (כנ"ל), די התאחדות שעי' הראי' — אזוי האט זיך דאס איך אויסגעטאן (באופן נעלה יותר) אז דורך קיום מצוה מילה (באופן אז דאס האט דורכגענו-מען דעם בשר הגשמי שלו, עד כדי כך שנעשה חולה), איז דערנאך געווען, וירא אליו ה' (ווי עס שטייט אין דער אגדה'ס פון דער פרשה שלאחרי זה).

וועד'ן ווערט אויסגעטאן בא יעדער

76 ראה גם לקריש ח"י ע' 48. ח"ה ע' 80 ואילך.

- (77) ראה בארובה לקריש ח"י ע' 42 ואילך.
(78) כמבין מסיפור אדמור רי"ע (שיום וולדו) ורא בשבת הבאה — ש"ס וירא, כ"ף חשוון, שפעם בהיותו ילד (בז' ד' א' ה' שנים) נכנס אל זקנו הציץ לקבל ברכה ליום הולדתו, וכשנכנס אליו פ"ח בבכ"י, באמרו שלמד בהדיו ש, וירא אליו ה', ומדוע — שאל אדני' — נראה ה' אל אברהם אבינו, ואלינו (אליו) לא נראה?
מכיון שסיפור זה הגיע לכתיב מישאל, מוכן שבאורא, אנשים נשים וסת, שייך לבסות ולחבוץ שהקב"ה ירא נראה אליו, והסעם מוכן ע"ס המבואר בפנים, כי מאברהם (שפיל עצמו בהיותו זקן כן ציט שנים, כמענה הציץ אל אדני' נמשך הכח לבארא שיהי, וירא אליו ה', ועיי' בכ"י ותביעה אמיתית — בכח לפעול הדבר בפועל (חשילו אם איהו לא חזו מוליהו חזי').
(79) מגילה ג, א. מנהדרין בד, דע"א.
(80) ראה ח"א ר"פ נח, ובאויכה — תרי"ח שם (נח, ד' ואילך).
(81) ראה בארובה לקריש חס"י ע' 51, וש"ס.
(82) ב"ר פ"ל, ה.

י. שו"ת ש"ס וירא, כ"ף מרחשון תרצ"א, נעתיקה בקיצור ב. היום יום' מי חשוון, וראה לקריש ח"א פ' וירא, ח"ה כ' מרחשון, שם ע' 321, חס"י וירא' מרחשון, ח"כ וירא.

עילם איז געווארן טהור און איז נתעלה געווארן צו א נייע מדריגה — „לא ישובותי“ (תוקף ונצחיות טבע העולם).⁸⁷

און די פעולה (פון „עולם חדש“) איז געווען א הכנה, אז דערנאך זאל קענען זיין דער ציווי לאברם „לך מארצך גר“, ער זאל ארויסגיין פון גדר מציאות וטבע העולם (ארצך, מולדתך ובית אביך). „אל הארץ אשר אראך, מסירת נפשו ורצונו לה, און אויפטאן מעין זה אין עולם.“

ביז אז דאס האט געבראכט „וירא אליו ה' תכלית ההתאחדות מיט דעם איינערשטן, ויש לומר — מעין ובדוגמת דער גילוי פון „אתה הראת“ בא מתן תורה, וועלכע איז „מעין“ דער גילוי האלקות באופן של ראוי לעיל“ — „והיו עיניך רואות את מוריך“.

יש לקשר זה מיט דעם זמן ווען מלייצנט די פרשיות — חודש השון:

אין דעם חודש הייבט זיך אן דער עיקר העבודה פון „רעקב הלך לדרכי“ (לאחרי חודש תשרי המרובה בסוּעֶרֶה).⁸⁸ ויש לומר, אז נוסף צו דעם פירוש הזה, אז א איד גייט לדרכו הוא (בעניני ועובדין דחול), אין דאס אויך כולל די עבודה פון „לך לך מארצך גר“ — אז דעמולט הייבט זיך אן א נייער דרך בעבודה, אז ער גייט ארויס אויך פון דער עבודה דקדושה (ארצך מולדתך ובית אביך) פון חודש תשרי, און גייט „אל הארץ אשר אראך“ — די עבודה מתוך מסירת נפש (שלמעלה

מטעם ודעת ומדות וטבע דקדושה), ביז אין אן אופן אז ער מאַכט פון „דרכי“ (דעם מענטש'ס דרך) — דרכו של הקב"ה, „הארץ אשר אראך“.

וכפתגם הידוע פון דעם צמח צדק⁸⁹ — „מאך דא ארץ ישראל, אז אין יעדער מקום בעולם, ווי דער מקום שטייט במציאותו וטבעו הוא (דא), מאַכט ער „ארץ ישראל“, „הארץ אשר אראך“, ארץ על שם שרצתה לעשות רצון קוֹנֵהָ, וישראל — עישי כי שרית עם אלקים ואנשים ותוכל.“

יא. די עבודה הנ"ל איז נאָכמער אונטערשטראַכן אין שבת פ' לך לך שנה זו — שנת תשי"ג, ר"ת „תהא שנת נסים“:

מ'האט שוין גערעדט כמ"פ במשך שנה זו, אז אין דעם יאָר האָט יעדער איד ספעציעלע כחות און זיין עבודה זאל זיין אין אן אופן פון „נסים“, נס מלשון הרמה, כמ"ש „ארים נסיי“ על ההרים,⁹⁰ העכער פאַר דער הנהגה בדרך הטבע (אפילו פון די הרים) — אז בי אים זאל זיין „לך לך מארצך וממולדתך ומבית אביך“, זיך אויפהויבן העכער פאַר זיין טבע, זיין רצון מדות ומחיו, אפילו טבע דקדושה, ובאופן פון „על ההרים“, ובזה גופא — ארים נסי על ההרים, און „נסים“ לשון רבים, נס בתוך נס ונס

87) אגרות קודש אדמו"ר מהר"צ ח"א ע' תסה

88) ב"ר פ"ה, ת.

89) וישלח לב, כט.

90) בתבא לקמן — ראה מכתב וא"י תשרי ש"ה.

(נדפס לקמן ח"ב בהוספות), לעיל ע' וואילך, ושי"ג.

91) ישע"י מס, כב, וראה פרש"י יתיר כ, יז.

92) ראה סהמ"צ להצ"צ עג, א, טה"ש תשמ"ט

ח"א ע' 321.

83) נה ט, כב.

84) תניא פל"ו.

85) ישע"י ל, ב.

86) ראה לעיל ע' וז הערה 1, ושי"ג.

דתורה און פנימיות התורה, שנתגלתה ונתבארה בתורת החסידות, ובפרט אין עניני התורה השייכים צו דעם זמן, און אנגעמען החלטות טובות בתורה עבודה וגמילות חסדים, ובכל ענינים טובים, כולל ובמיוחד — אין די צרכי הציבור פון יעדער קהילה (מפקחין על צרכי ציבור בשבת"י).

בכדי פאראייניקן צוזאמען די קהילות בכל מקום ומקום, איז כדאי אז נוסף צו די שיעורים הקבועים בתורה בכל מקום לפני ענינו — זאל מען אויך קובע זיין, אז אין אלע ערטער זאל מען אויך לערנען איין און דעם זעלבן ענין בתורה (עכ"פ עטלעכע שורות בכמות, המחזיק מרובה באיכות) — סיי אין נגלה דתורה און סיי אין פנימיות התורה"י.

ולכל לראש — לערנען בכל קהילה פרשת השבוע (וואס זי איז כשורה בכל מקום ומקום), כולל אויך מיט עכ"פ איין נעם דעם זעלבן מפרש בנגלה דתורה, און איינעם בפנימיות התורה.

ובכדי פארשפארן ווכן — האט מען שוין מן המוכן די דרושי חסידות פון

למעלה מנס — אלץ העכער און העכער, ווייל לאחר וואס ער דערגרייכט העכער פאר זיין טבע שלפני זה, ווערט דאס גוטא. ארצ"י, און עס פאדערט זיך אז ער זאל עולה זיין נאך העכער, ביו אל הארץ אשר ארצ"י — זיך איין גאנצן איבערגעבן לרצון ה'.

און נוסף צו דער אייגענער עבודה באופן כזה, דארף מען אויך אויפהויבן אזוי כל בני ביתו, וחלקו בעולם, ביו כל העולם כולו, כולל אויך אין דער השפעה אויף איהע זיי זאלן מקיים זיין זייערע שבע מצוות בני נח"י.

יב. סיאיז אלעמאל כדאי פארבינדן א החלטה כללית מיט א הצעה בפועל. דעריבער איז מען מציע די פאלגנדע פארשלאגן, צורישן די הספות וואס זאלן צוקומען במשך דעם יאר, שנת תש"נ, כהתאם צו איר ר"ת, וזהא שנת נסים — אן עבודה באופן של הרמה, למעלה פון דער עבודה ביו איצטער:

להקהיל קהילות בכל שבח שבת ולחוד בהם חזרה לרבי"י.

א) ווי מ'האט גערעדט לעצטן שבת בארובה"י — וואלט געווען כדאי מעורר ומפרסם זיין בכל מקום ומקום וואו עס געפינען זיך אידן — אז מ'זאל באגייען, מיט א נייעם וויזן און שטארקייט, קיום התקנה פון „להקהיל קהילות בכל שבת להכנס בבתי כנסיות ובבתי מדרשות ללמוד בהם תורה לרבי"י, נגלה

93) ראה רמב"ם הל' מלכים ספ"ה.

94) ש"ס נח (לעיל ע' 86 ואילן).

95) יליש רי"ם ויקהל. וראה תרי"ש שם (אית ה), וש"ס — והובא להלכה — שו"ע אדה"ז אית סר"צ ס"ג.

96) ראה שבת קכ"א.

97) ויש לומר, שצ"י לימוד פנימיות התורה (יבפרט בענין אחד ע"י כל המהירות) נחשב עוד יותר באחדות ישראל מאשר ע"י נגלה דתורה, כי מהחילוקים ביניהם: בנגלה דתורה, ובפרט בהלכה, נראה יותר החילוקים בין זמן ומקום, ובין איש לאיש, כי לכל זמן ולכל איש יש הענינים והדינים השייכים אליו במיוחד (הלכות שהזמן גרמא, פרשת השבוע ובכ"ב); ואילו בפנימיות התורה העיקר הוא — המסקנא (ועבודה) בעבודת הנפש באהבה ה' ויראה ה' כו', בהשגש מציאות תמידית בכל זמן ובכל מקום ולכל ישראל (ראה אגרת המהר"ל בריש ספר ההיגיון).

יש מקום לומר — אז אזוי איז כדאי
אויך איינפירן אין ניט-אידישע מוסדות
וארגונים, ווייל צדקה איז גוגע צו ישוב
העולם (ולכמה דיעות¹⁰⁰ איז צדקה
איינע פון די מצוות בני נח), ובפרט אין
דער מדינה, וואס איר העמוד התווך איז
— נתינת הצדקה.

יש לפרסם זה בכל מקום ומקום, און
זיכער וועט די הצעה נתקבל ווערן און
מצליח זיין מער ווי המשוער.

יג. ויהי רצון, אז דורך דער וואספה
איז אלע עניני עבודה כאופן פון. לך לך
גוי¹⁰¹, מתוך מסירת נפש, ובפרט אין די
הצעות האמורות לעיל — ואל דאס שוין
ברענגען, אז אלע אידן גייען תיכף ומיד
„אל הארץ אשר אראך“.

ובפרט ובהדגשה אין דעם דור —
דרא דעקנא דמשיחא, וואס קומט
לאחרי דער ריבוי העבודה (פון. לך לך
גוי¹⁰²) מתוך מסירת נפש אין אלע דורות
שלפני זה (בין לזמן אברהם), כולל אין
דער עבודה פון „מאד דא ארץ ישראל“,
און איצטער איז שוין אלץ פארענדיקט,
ווי כ"ק מרח אדמור האט געזאגט אז
מ'דארף נאר צופוצן די קנעפלי, און עס
דארף נאר זיין „עמדו הבן סילכס¹⁰³“ —
צו גיין „אל הארץ אשר אראך“ בפשטות,
און דארטן גופא — אין ירושלים עיר
הקודש, להר הקודש, לבית המקדש
השלישי, בין אין קדש הקדשים.

און גיין אהין צוזאמען מיט אלע בני
בית, „בנערינו ובזקנינו גר בבנינו

דעם צמח צדק (געדרוקט אין אור
התורה), אייף א ריבוי פסוקים פון
יעדער סדרה בתורה, כולל אויך —
פסוק הראשון ופסוק האחרון (וואס איז
דעם איז דא א חביבות מיוחדת בטבע
הלומדים).

נתינת הצדקה:

ב) איינע פון די גרעסטע מצוות איז
— מצות הצדקה, ששקולה כנגד כל
המצוות¹⁰⁴, ובפרט בדרא דעקנא
דמשיחא¹⁰⁵.

כבדי קובע זיין א וואספה אין נתינת
הצדקה בשנה זו בפרט — איז כדאי
איינפירן, אז דער מנהל פון יעדן מוסד
חינוך (א חדר, תלמוד תורה, ישיבה
קטנה וגדולה) זאל אויסטיילן (מקופת
עצמו אדער מקופת המוסד) א שליחות
(מצוה) לצדקה צו אלע תלמידי המוסד,
און צו אלע ארבעטער אין דעם מוסד
(די מלמדים וכו'), ובכדי להקל — קען
מען טיילן א פרוטה וכיו"ב, דער עיקר
איז — די דוגמא ווי בבדי מעורר זיין
דעם תלמיד ותלמידה, און דעם בפועל
— צו געבן צדקה, ובהוספה מדילי, כפי
נדבת לבו (לבה) הטהור.

און מ'זאל דאס טאן עכ"פ פעם אחת
בשבוע (ומה טוב —) בערב שבת
(איידער מ'גייט זיך פאנאנדער פאר
שבת) — ווען ענין הצדקה (צרכי
העניים) איז נאכמער בהדגשה.

אזוי איז אויך כדאי איינפירן אין אלע
אידישע מוסדות און ארגונים — אז דער
מנהל המוסד זאל אויסטיילן צו אלע
ארבעטער (פעם בשבוע עכ"פ) א
שליחות לצדקה.

100) חידושי הר"ן סנהדרין ז, ב. יד וט"ז שם
ז, ב. וראה לקרש חיה ע' דף האילך.
101) שיחת שמחית תרפ"ט.
102) אגרות קודש שלו ח"ד ע' רעט.

98) ב"ב ט, א.
99) ראה אגודת סיני.

ובכנותינו¹⁰³ און כל הרבוש — כספם
 וזהבם אתמיי¹⁰⁴, ועאכויכ די כתי כנסיות
 ובחי מדרשו¹⁰⁵, מיט אלע קהילות, און
 אלע מוסדות, און אלע אידן וואס גע-
 פינען זיך אין די מוסדות.
 קהל גדול ישובו הנה¹⁰⁶ — פון כל
 ארצות הגלות, גייט מען — און עס
 ענני שמיא¹⁰⁷ — אל הארץ אשר
 אראך¹⁰⁸, והיו עיניך רואות את מורידך.

(103) בא י. ט.

(104) ישע' ט, ט.

(105) מגילה כט, א.

(106) ירמ' לא, ג.

(107) דניאל ז, יג. סנהדרין צח, א.

